Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультацій

Місячний Економічний Моніторинг України

№11 (145), листопад 2012 року

Резюме

Тема місяця: Парламентські вибори

Політика: За результатами парламентських виборів 5%-й бар'єр подолали п'ять політичних партій: Партія регіонів, Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина", Партія Віталія Кличка УДАР, Комуністична партія України, Всеукраїнське об'єднання "Свобода".

Реальний сектор: За попередніми даними Держстату реальний ВВП скоротився на 1,3% дпр в третьому кварталі 2012 року.

Галузеві новини: Міністерство аграрної політики не оголошувало обмеження експорту, але наполегливо рекомендує зернотрейдерам переключитися на експортування фуражних культур (напр. кукурудзи).

Зовнішній сектор: Профіцит рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій скоротився на 0,2 млрд дол. США, оскільки відтік готівкової іноземної валюти з банків зріс до 1,5 млрд дол. США.

Фіскальна політика: Фіскальний розрив стрімко зріс у вересні та жовтні, створивши суттєвий ризик невиконання бюджетних показників у 2012 році.

Соціальна політика: Кабінет Міністрів ухвалив Державну програму забезпечення молоді житлом на 2013-2017 роки.

Ринок праці: Уряд планує збільшити кількість зайнятих на 0,9 млн до 21,2-21,4 млн осіб до 2017 року.

Монетарна політика: Міжбанківські процентні ставки перевищили 40% річних в кінці жовтня.

Фінансові ринки: В жовтні зросла гнучкість обмінного курсу.

Тема місяця: Парламентські вибори

Україна не склала тест на демократію, але й не перетворилася на другу Білорусь

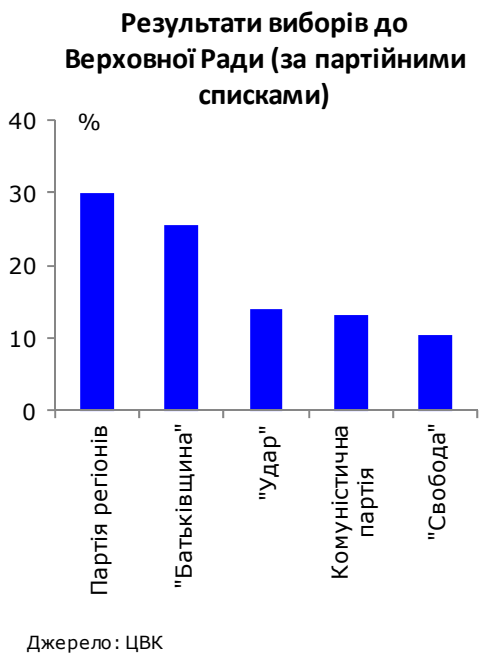
Катерина Шинкарук

28 жовтня відбулися чергові вибори депутатів Верховної Ради України, які проходили за змішаною виборчою системою, яку востаннє було використано у 2002 році (вибори народних депутатів у 2006 та 2007 роках проводилися за пропорційною виборчою системою). Зазначені зміни до законодавства про вибори було ухвалено в липні 2012 року. Відповідно до нової системи 50% депутатів обираються в загальнодержавному багатомандатному окрузі за списками політичних партій, а інші 50% - у 225 одномандатних округах за мажоритарною системою. При цьому політичні партії не мають права формувати блоки, а прохідний бар'єр для партій було підвищено із 3% до 5%. У новому складі Верховна Рада має приступити до своїх повноважень не пізніше, ніж за шість тижнів після виборів, тобто до 15 грудня 2012 року. Найвірогідніше, що саме ця дата стане початком роботи Верховної Ради 7-го скликання.

Офіційні результати виборів ще не було проголошено через затягування підрахунку голосів в одномандатних округах, в яких триває боротьба за перемогу між провладними та опозиційними кандидатами. За даними Центральної виборчої комісії станом на 9 листопада підрахунок 100% бюлетенів за партійними списками свідчить, що 5% бар'єр подолали п'ять політичних партій: Партія регіонів (ПР) – 30%, Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина" – 25,54%, Партія Віталія Кличка УДАР – 13,96%, Комуністична партія України (КПУ) – 13,18%, Всеукраїнське об'єднання "Свобода" – 10,44%. У порівнянні з попередніми виборами значно розширити свій електорат вдалося партії "Свобода" (0,79% у 2007 році) та КПУ (5,39 % у 2007 році). При цьому варто наголосити, що підтримка право-радикальної "Свободи" протестним електоратом у центрі та на сході України була

здебільшого ситуативною та надалі значною мірою залежатиме від її позиціонування у майбутньому парламенті.

За результатами підрахунку 99,62% бюлетенів за мажоритарною системою на одномандатних округах перемогу також отримала правляча Партія регіонів, отримавши 115 місць у парламенті. Крім того, як мінімум 20 кандидатів із 44 переможців-самовисуванців є наближеними до Партії регіонів і приєднаються до її парламентської фракції. Сукупна кількість депутатів від партій "Батьківщина", УДАР та "Свобода", які перемогли на мажоритарних округах, становить 90 осіб. Показово, що жоден із представників КПУ не переміг на територіальних округах, хоча партії вдалося значно покращити свій результат при голосуванні за партійними списками.

Джерело: ЦВК

Отримавши 187 місць у парламенті, Партія регіонів має намір зберегти провладну більшість у Верховній Раді нового скликання. ПР навряд чи вдасться розширити власну фракцію до 226 голосів лише шляхом залучення депутатів-самовисуванців, а також окремих представників інших партій (так званих "тушок"). Однак у разі домовленості з КПУ, яка отримала 32 місця у парламенті, вона впевнено може розраховувати на парламентську більшість. Тому ймовірність зміни підходів до вироблення державної політики в найближчі роки залишається досить низькою. Незалежно від складу нового уряду, Україна намагатиметься відновити співпрацю з МВФ, і, відповідно, повинна буде забезпечити більшу гнучкість національної валюти та підвищити тарифи на газ та опалення для населення.

Ці вибори отримали критичні оцінки з боку міжнародних спостерігачів як менш демократичні, ніж парламентські вибори 2007 року та президентські вибори 2010 року. Так, у попередньому звіті міжнародних спостерігачів від ОБСЄ, ПАРЄ, Європейського парламенту та Парламентської асамблеї НАТО Україна отримала критику за "брак рівних умов для учасників переважно внаслідок зловживання адміністративними ресурсами, недостатньої прозорості фінансування виборчої кампанії та партій, а також браку збалансованого висвітлення у ЗМІ". Крім того, міжнародні спостерігачі негативно оцінили процес встановлення результатів голосування через його недостатню прозорість. Своє занепокоєння ходом виборів і процесом підрахунку голосів висловили представники США, ЄС та НАТО. Зокрема, у заяві Державного департаменту США йдеться про згоду із думкою міжнародних спостерігачів, а також вкотре наголошується на неприпустимості політично вмотивованого засудження лідерів опозиції, що позбавило їх можливості участі у виборах. Разом з тим, США продовжуватимуть співпрацю з Україною задля підтримки демократичних та економічних реформ у країні.

Високий представник ЄС у справах зовнішніх відносин і безпекової політики Кетрін Ештон і Європейський Комісар із розширення та Європейської політики сусідства Штефан Фюле загалом підтримали занепокоєння міжнародних спостерігачів. 5 листопада вони виступили з другою заявою, в якій висловили стурбованість затягуванням процесу оголошення остаточних результатів виборів і закликали владу та партії, що брали участь у виборах, вжити необхідних заходів для якнайшвидшого оголошення остаточних результатів голосування.

Дотримання Україною демократичних стандартів при проведенні парламентських виборів розглядається ЄС в якості однієї із передумов для визначення термінів підписання Угоди про асоціацію Україна – ЄС та угоди про формування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, політичне рішення щодо яких було заморожено ще у грудні 2011 року. Це питання буде розглядатись 19 листопада під час чергового засідання Ради закордонних справ ЄС. Водночас оцінка нинішньої ситуації в Україні не дає підстав для оптимістичних прогнозів із цього приводу.

Натомість Міністерство закордонних справ РФ оцінило вибори як такі, що відображають відданість України нормам демократичної, правової держави, а спостерігачі від Міжпарламентської асамблеї (МПА) СНД зазначили, що вибори пройшли без серйозних порушень чи ексцесів. Помічені дрібні порушення у день голосування спостерігачі МПА СНД не вважають здатними вплинути на результати волевиявлення виборців.

В цілому, попри наявну критику умов проведення виборчої кампанії та процесу підрахунку голосів, міжнародна спільнота визнала попередні результати виборів як такі, що хоча і з порушеннями, але загалом відображають волевиявлення громадян. Це свідчить про небажання Заходу підштовхувати Україну до міжнародної ізоляції за білоруським сценарієм. Адже і в США, і в ЄС усвідомлюють, що попри зростання авторитарних тенденцій, на сьогодні політична система в Україні залишається доволі конкурентною, що не дозволяє прирівнювати її до Білорусі. Це залишає можливості для політичного діалогу.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: В Україні відбулись парламентські вибори

28 жовтня в Україні були проведені парламентські вибори. Підрахунок 100% бюлетенів за партійними списками вказує, що 5% прохідний бар'єр подолали 5 партій: правляча Партія регіонів (30,00%), опозиційна партія "Батьківщина" (25,54%), партія-дебютант Віталія Кличка "УДАР" (13,96%), Комуністична партія України (13,18%) і праворадикальна партія "Свобода" (10,44%). Водночас результати голосування в одномандатних округах вказують на перемогу Партії регіонів (115 місць з 225) в порівнянні з 90 місцями, отриманими кандидатами від партій "Батьківщина", "Свобода" та "УДАР". Крім того, більшість переможців серед кандидатів-самовисуванців (44 місць), найімовірніше, приєднається до Партії регіонів. Таким чином, разом із Комуністичною партією правляча Партія регіонів, ймовірно, із незначною перевагою сформують парламентську більшість. Разом з тим, вони не будуть в змозі сформувати кваліфіковану більшість, необхідну для затвердження нової редакції Конституції.

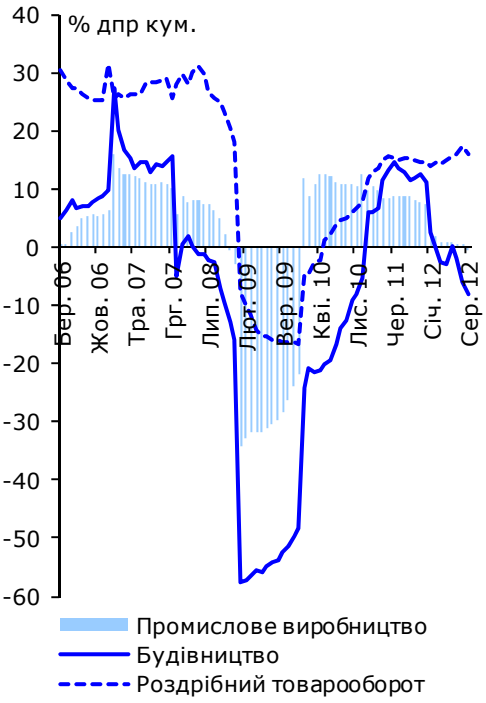
Населення: 45,6 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 24%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 21%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Реальний сектор: Реальний ВВП знизився на 1,3% дпр в третьому кварталі 2012 року

ВВП. За попередніми даними Держстату реальний ВВП знизився на 1,3% дпр в третьому кварталі 2012 року порівняно із зростанням на 3,0% дпр в другому кварталі. Від'ємний внесок чистого експорту був, мабуть, основним чинником скорочення ВВП. Валове нагромадження основного капіталу також могло знизитись, оскільки будівельні роботи впали. Водночас, ймовірно, що реальне приватне кінцеве споживання продовжило зростати, хоча повільнішими темпами.

Секторальні тенденції. Промислове виробництво у вересні скоротилось на 7,0% дпр. Як і раніше, падіння передусім пояснюється зниженням виробництва експортно-орієнтованими компаніями через нижчий зовнішній попит на українські товари. Хімічна промисловість збільшила випуск лише на 0,8% дпр після зростання понад 10% протягом перших восьми місяців. Зокрема експорт продукції хімічної промисловості скоротився на 19,1% дпр в доларовому еквіваленті. Харчова промисловість, яка орієнтована на внутрішній ринок, скоротила випуск на 4,7% дпр насамперед через нижче виробництво алкогольних напоїв та тютюнових виробів. В цілому, промислове виробництво скоротилось до рівня квітня 2011 року.

Тенденції реального сектору

Джерело: Держстат

В січні-вересні зростання роздрібного товарообороту залишилось на рівні 16,0% дпр, що відображає сповільнення росту споживання. Обсяги будівельних робіт знизились на 9,1% дпр внаслідок браку фінансування. Вантажооборот знизився на 7,0%, що відображає падіння промислового випуску.

Галузеві новини: Поки що не було запроваджено обмежень на експорт зерна

Сільське господарство. Україна експортувала 7,1 млн т зернових станом на 16 жовтня, з них 3,6 млн т пшениці (2,9 млн т продовольчої), 2 млн т кукурудзи та 1,4 млн т ячменю. Головні зацікавлені сторони, включаючи ключових гравців зернового ринку та представників Міністерства аграрної політики, зустрілися, щоб обговорити зерновий баланс та можливі експортні обмеження, оскільки експорт пшениці підходить до раніше узгодженої межі. Учасники зустрічі дійшли висновку, що експорт пшениці сягне 5 млн т до середини листопада. Міністерство офіційно не ініціювало обмеження експорту, але наполегливо рекомендує зернотрейдерам переключитися на експортування фуражних культур (напр. кукурудзи), оскільки вже законтрактовано 5,4 млн т пшениці (4,5 продовольчої пшениці). Однак експортні обмеження можуть бути впровадженні щойно буде помічено дефіцит пшениці на внутрішньому ринку. Тим

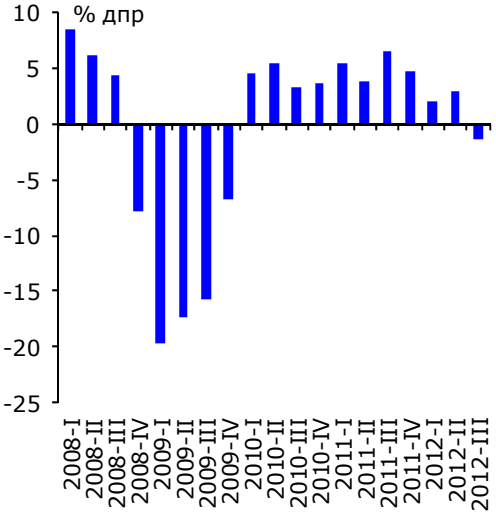
Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

часом, уряд розпочав інтервенції борошном з Державного аграрного фонду, щоб стабілізувати ціни на хліб.

Енергетика. В жовтні Кабінет Міністрів ліквідував монополію НАК «Нафтогаз Україна» на імпорт природного газу до України, тим самим дозволивши подібний імпорт іншим компаніям. Це рішення було прийнято в рамках реформування ринку газу. Компанія, що бажає імпортувати та продавати природний газ в Україні, повинна мати ліцензію від НКРЕ. Зараз ліцензії на постачання газу за нерегульованими тарифами мають 292 компанії. Подальша лібералізація ринку газу буде залежати від того, чи буде наданий вільний доступ до газорозподільчих мереж.

Державне підприємство «Ядерне паливо» розпочало будівництво заводу з виробництва ядерного палива в Україні. Завод буде знаходитись у спільній власності українського «Ядерне паливо» і російського «ТВЕЛ». Проект заводу буде готовий лише наступної весни. Тим часом, «Ядерне паливо» проводитиме на ділянці підготовчі роботи: видаляти ґрунт, готувати електричні мережі, будувати залізничні шляхи тощо. Очікується, що завод запрацює у 2015 році. Завод буде постачати паливо всім 15 атомним електростанціям України, що посилить енергетичну незалежність України. Зараз 45% електроенергії виробляється цими електростанціями, проте Україна досі не мала власного виробництва палива для них.

Динаміка реального ВВП

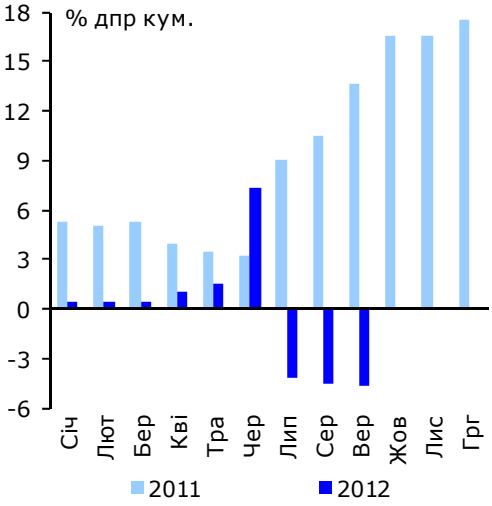

Джерело: Держстат

Приватизація. В жовтні частки газорозподільних компаній продавалися на фондовій біржі. Вісім пакетів акцій (від 1,2% до 9,9%) були придбані ПрАТ «Газтек», яку пов'язують з Дмитром Фірташем. Власниками інших незначних часток стали фізичні особи.

В цілому, за десять місяців поточного року надходження від приватизації становили близько 5,7 млрд грн (56,6% від запланованих на рік 20 млрд грн). Отже, ймовірність недовиконання планових надходжень залишається високою.

Сільськогосподарське виробництво

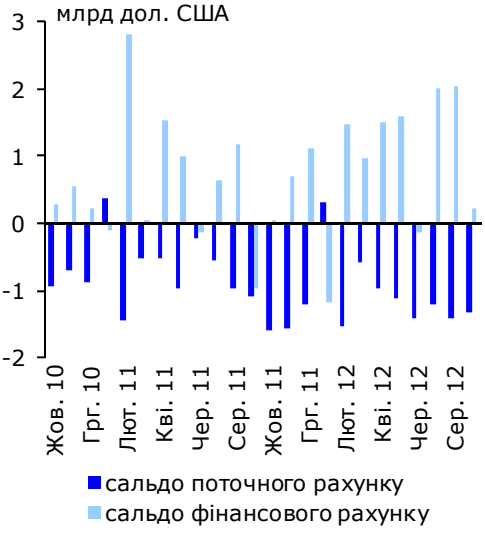

Джерело: Держстат

Зовнішній сектор: Профіцит фінансового рахунку зменшився до 0,2 млрд дол. США

Дефіцит поточного рахунку залишився значним на рівні 1,3 млрд дол. США у вересні, оскільки покращення дефіциту торгівлі товарами компенсувалось сезонним зменшенням експорту послуг. Дефіцит торгівлі товарами зменшився до 1,5 млрд дол. США. Експорт товарів залишився близьким до рівня серпня. Хоча експорт сільськогосподарських товарів досягнув нових максимумів, експорт за всіма іншими групами товарів впав. В цілому, експорт товарів за винятком харчових зменшився на 15,5% дпр. Імпорт товарів також скоротився на 3,6% дпр. Зростання імпорту споживчих товарів, включаючи харчові товари та промислові вироби, сповільнився, а імпорт сировинних та інвестиційних товарів, найвірогідніше, впав.

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

Профіцит рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій зменшився до 0,2 млрд дол. США, оскільки відтік готівкової іноземної валюти з банків зріс до 1,5 млрд дол. США. Чистий приток ПІІ сповільнився до 0,5 млрд дол. США, а уряд провів додаткове розміщення Єврооблігацій з погашенням у 2017 році. Приватний сектор успішно рефінансував зовнішній борг та отримав нове фінансування на рівні 0,6 млрд дол. США.

Фіскальна політика: Занепокоєння щодо фіскальної стійкості посилюється

Виконання державного бюджету. У січні-вересні доходи Державного бюджету досягли 246 млрд грн. Вони становили лише 65,3% від річного плану, що є нижчим за звичайний рівень. Це може пояснюватись занадто оптимістичним планом доходів бюджету на 2012 рік та економічним сповільненням. План доходів Державного бюджету (загальний фонд) було недовиконано на 3,0%. Надходження від ПДВ, акцизного збору та рентних платежів були нижчими за планові показники. Водночас, спостерігалось перевиконання плану доходів від ППП та податків

на міжнародну торгівлю. Зокрема, краще виконання доходів від ППП було частково забезпечено постійними авансовими платежами з цього податку. Неподаткові надходження були на 4,7% нижче, ніж планові, незважаючи на вищий за запланований трансфер прибутків НБУ. Водночас зростання доходів Державного бюджету сповільнилось до 8,7% дпр порівняно із 9,3% дпр за вісім місяців 2012 року через економічний спад.

Видатки Державного бюджету (загальний фонд) зросли на 15,2% дпр, проте були нижчими ніж плановий показник на 8,6%. В результаті дефіцит Державного бюджету за дев'ять місяців поточного року стрімко зріс до 24,4 млрд грн з 16,7 млрд грн у січні-серпні. Його було переважно профінансовано за рахунок внутрішніх запозичень і надходжень від приватизації.

За оперативними даними Державного казначейства доходи Державного бюджету (загальний і спеціальний фонд) у січні-жовтні склали лише 72,5% від річного плану. В результаті уряд буде змушений зібрати 104 млрд грн доходів протягом останніх двох місяців 2012 року, тоді як у жовтні вдалося зібрати лише 27 млрд грн. Тому виконання плану бюджетних показників у 2012 році здається малоймовірним. Проте, замість проведення секвестру бюджету парламент продовжив збільшувати планові показники доходів, видатків та дефіциту Державного бюджету шляхом ухвалення численних змін до Закону про Державний бюджет на 2012 рік в жовтні й на початку листопада.

Залишок коштів на Єдиному казначейському рахунку наприкінці жовтня зменшився до 1,8 млрд грн, що є мінімальним рівнем з березня 2010 року. Це в черговий раз викликає занепокоєння з приводу фіскальної стійкості.

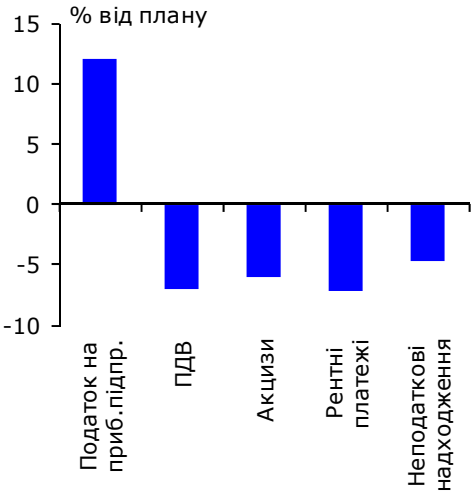
Зміни до Бюджетного кодексу. 1 листопада Президент підписав Закон про внесення змін Бюджетного кодексу. Зміни переважно спрямовані на уточнення бюджетної класифікації, загальне поліпшення управління бюджетними коштами та підвищення фінансової стійкості місцевих бюджетів. Зокрема, відтепер основні джерела формування і використання коштів спеціального фонду Державного бюджету будуть визначатися безпосередньо у Бюджетному кодексі. Це дещо знизить ухвалення рішень урядом в ручному режимі та зробить бюджетний процес прозорішим. Субвенція з Державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво та утримання муніципальних доріг буде здійснюватись на основі щодекадних відрахувань (замість щомісячних відрахувань). Це сприятиме прискоренню процесу фінансування інфраструктурних проектів на місцевому рівні.

Соціальна політика: Нова програма забезпечення молоді житлом

У жовтні Кабінет Міністрів ухвалив Державну програму забезпечення молоді житлом на 2013-2017 роки, яка продовжила подібну Програму, затверджену на 2001-2011 роки. Виконання попередньої програми було значно нижчим, ніж заплановано. Зокрема фінансування за рахунок коштів Державного бюджету становило лише 42,4% від плану, тоді як виділені з місцевих бюджетів кошти досягли лише 30,2% від запланованої суми. Однією з причин цього може бути відсутність середньострокового планування бюджетних видатків, яке є обов'язковою передумовою ефективного впровадження кількарічних програм.

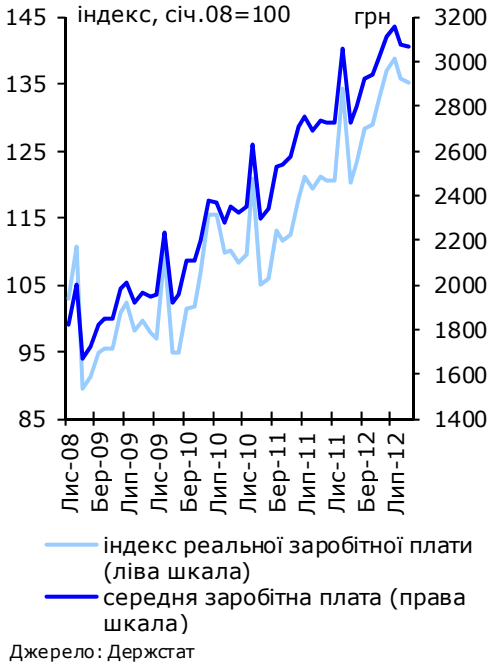
В цілому, нова Програма передбачає сукупне фінансування у 5,5 млрд грн, з яких 60% повинно надійти з Державного бюджету. Цього повинно бути достатньо для надання квартир 16755 молодих сімей. На 2011 рік більше 100 тисяч молодих сімей стояли на квартирному обліку. Бюджетні кошти, ймовірно, будуть передусім спрямовані на програми пільгового кредитування. В цьому випадку ця ці програма буде доступному лише для молодих сімей із високими та середніми доходами. Зважаючи на обмежені кошти на субсидування житла, уряду варто сконцентрувати увагу на програмах доступного житла для всіх бідніших сімей, включаючи молодих.

Виконання плану доходів загального фонду Державного бюджету у січні-вересні 2012 року

Джерело: звіти Державного казначейства

Середня заробітна плата

Джерело: Держстат

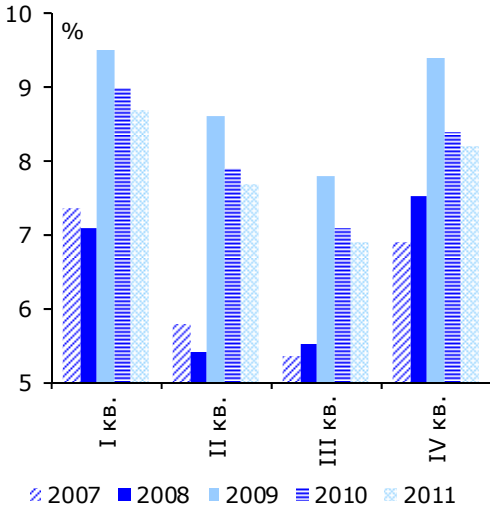
Ринок праці: Ухвалено нову програму сприяння зайнятості

Уряд ухвалив Програму сприяння зайнятості населення та стимулювання створення нових робочих місць на період до 2017 року, яка передбачає заходи, покликані сприяти вищій зайнятості, надання стимулів для роботодавців щодо створення робочих місць та розвитку трудового потенціалу. Основний цільовий параметр Програми – збільшення кількості зайнятих осіб на 0,9 млн осіб до 21,2-21,4 млн осіб. Рівень безробіття (методологія МОП) повинен знизитись з 7,7-7,9% до 6,3-6,6% від економічно активного населення у віці 15-70 років. Такі параметри означають, що уряд планує збільшити зайнятість також за рахунок залучення економічно неактивного населення до робочої сили. Програма також покликана сприяти зниженню неофіційної зайнятості, ліквідації абсолютної бідності серед працездатних осіб, покращенню умов роботи та росту рівня оплати праці.

Не всі заходи, які пропонуються для досягнення амбіційних цілей Програми, не завжди є економічно обґрунтованими. Зокрема передбачено створити спеціальні умови оподаткування та інвестицій для певних секторів. Натомість, було б доцільніше поліпшити податкове адміністрування та регуляторний клімат для всіх компаній. Разом з тим, Прогарам також передбачає заходи, які вже давно чекають на ринку праці. Йдеться про ухвалення Національної рамки кваліфікацій, яка може бути подібною до європейської. Крім того, передбачається запровадити прогноз попиту на робочу силу за кваліфікаціями та професіями, що допоможе краще пов'язати державне замовлення в освіті до ринкових потреб. Дослідницька спільнота також вітатиме плани щодо проведення глибинних статистичних опитування з питань молодіжної зайнятості, дитячої праці та трудової міграції. Відсутність регулярних опитувань на ці питання не дозволяє виробити обґрунтовані заходи політики на ринку праці та соціальної політики.

В цілому, більшість заходів визначено дуже загально, а результати сформульовано занадто широко. Крім того, строки впровадження визначених кроків також є широкими. Це створює сумніви щодо ефективності впровадження Програми. Тому перед урядом стоять дуже суттєві задачі, якщо йдеться про бажання збільшити зайнятість.

Рівень безробіття (МОП)

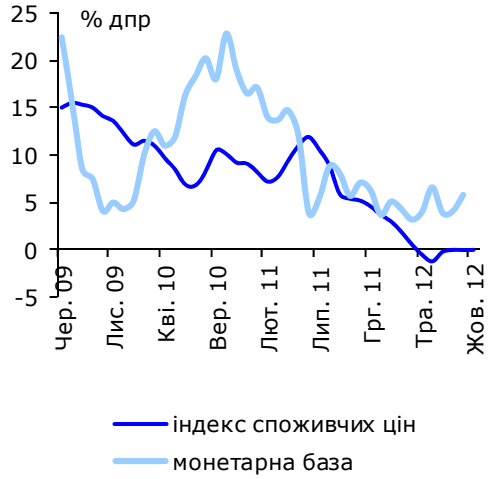
Джерело: Держстат

Монетарна політика: Надзвичайно високі міжбанківські процентні ставки

Міжбанківський ринок став більш сегментованим і ліквідність залишалась обмеженою в жовтні, що призвело до високих та нестабільних міжбанківських ставок. НБУ вилучав ліквідність з ринку, продаючи іноземну валюту без стерилізації інтервенцій. Центральний банк знову пропонував лише обмежені обсяги рефінансування на тендерах з рефінансування, хоча він збільшив менш прозорі операції репо з ОВДП, що належать банкам. В результаті міжбанківські ставки досягли нових максимумів, а середньоденні ставки перевищували 40% річних протягом кількох днів.

У жовтні зростання ІСЦ залишалось на рівні 0,0% дпр третій місяць поспіль. Низькі світові ціни на харчові продукти (індекс цін на харчові продукти ФАО впав на 1,6% дпр в жовтні) і значні запаси цих продуктів всередині країни стримували індекс цін на харчові продукти. Він впав на 2,7% дпр, що відображало повільне зростання цін на перероблені харчові продукти та падіння цін на ряд необроблених харчових продуктів. Базова інфляція сповільнилась до 1,1% дпр, що відображало сповільнення економічної активності та жорстку монетарну політику. Фіксований валютний курс та незмінні тарифи на газ, опалення, електроенергію також сприяли відсутності зростання ІСЦ.

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

Джерело: Держстат, НБУ

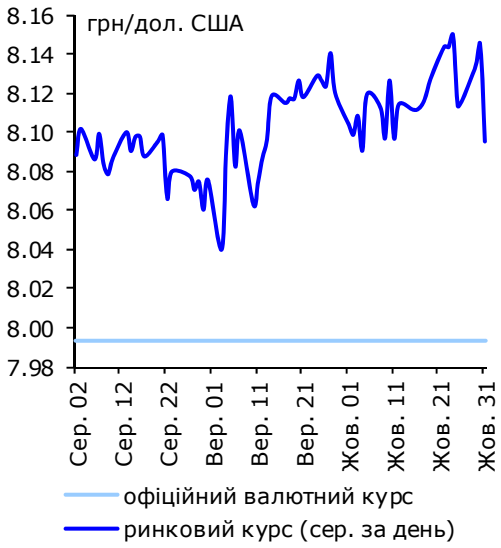
Фінансові ринки: Збільшення гнучкості обмінного курсу

Обмінний курс. НБУ надалі збільшував гнучкість обмінного курсу і дозволив міжбанківському обмінному курсу коливатись в проміжку 8,1-8,2 грн за дол. США. Водночас НБУ продовжував підтримувати обмінний курс. Чисті інтервенції збільшились до 1,8 млрд дол. США через значні очікування девальвації гривні. Зокрема чистий попит на готівкову іноземну валюту досягнув найбільшого значення за останні три роки або 2,2 млрд дол. США. В результаті міжнародні резерви зменшились на 2,4 млрд дол. США до 26,8 млрд дол. США.

Державний борг. У жовтні уряд розмістив ОВДП у гривнях на 4,2 млрд грн із середньозваженою доходністю 13,9%, включаючи 0,3 млрд грн індексованих облігацій. Найбільший попит був на п'яти- та семирічні облігації, частка яких у загальному обсязі розміщення склала 48,3% та 43,7% відповідно. Банки та нерезиденти стали головними покупцями ОВДП. Залучених від продажу ОВДП коштів було достатньо для сплати боргу з терміном погашення у жовтні. Протягом останніх двох місяців поточного року активне розміщення ОВДП у гривні, ймовірно, триватиме, водночас випуск облігацій в іноземній валюті до кінця 2012 року не планується.

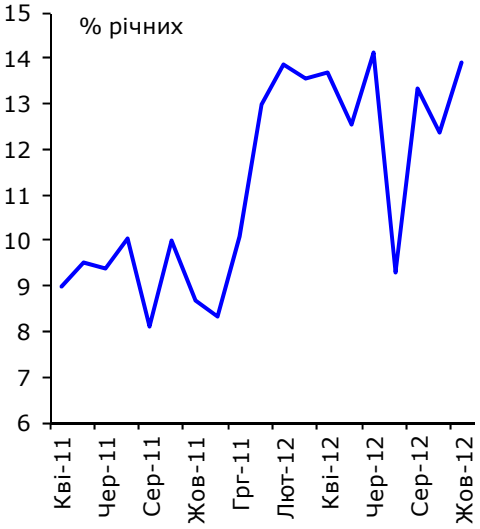
10 жовтня Кабінет міністрів розпочав випуск казначейських зобов'язань (КЗ) для продажу населенню через ПАТ «Державний ощадний банк України». Казначейські зобов`язання є новим фінансовим інструментом в Україні, що випускається у документарній формі та гарантується державою. У жовтні Міністерство фінансів випустило КЗ на суму 100 млн дол. США зі строком обігу два роки та відсотковою ставкою 9,2% річних. Номінальна вартість одного паперу складає 500 дол. США. Купон сплачуватиметься кожні шість місяців. Випуск КЗ супроводжувався значним попитом. Зокрема, протягом десяти днів після першого випуску паперів було продано близько 87% від загального обсягу розміщення КЗ.

Обмінний курс

Джерело: НБУ

Середньозважена доходність ОВДП

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.	Тра.	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	3,2	13,7	17,5	0,5	7,4	-4,6	0,5	0,4	0,5	1,1	1,5	7,4	0,2	-0,4	-1,2	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	8,7	8,6	7,3	0,9	0,4	-1,2	2,0	2,0	0,9	0,7	0,7	0,4	-6,2	-8,0	-9,1	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	14,5	11,4	11,1	-2,7	-1,9	-9,1	2,5	-0,5	-2,7	-3,0	0,3	-1,9	-4,2	-4,5	-4,6	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	15,2	15,2	14,7	14,2	16,0	16,0	13,8	14,6	14,2	14,8	15,5	16,0	17,4	16,0	16,0	...
Середня заробітна плата	грн.	2605	2727	2837	2923	3109	3064	2722	2799	2923	2942	3015	3109	3151	3073	3064,0	...
ІСЦ	% дпр	11,9	5,9	4,6	1,9	-1,2	0,0	3,7	3,0	1,9	0,6	-0,5	-1,2	-0,1	0,0	0,0	0,0
ІВЦ	% дпр	20,0	21,3	14,2	6,5	4,5	0,3	11,8	7,5	6,5	6,9	4,3	4,5	1,4	1,4	0,3	0,6
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	39,3	26,8	21,8	5,3	2,5	2,2	14,4	10,1	5,3	4,8	5,8	2,5	3,3	2,9	2,2	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	51,0	30,9	21,9	3,5	8,5	6,8	6,6	5,9	3,5	6,3	7,3	8,5	9,1	8,3	6,8	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-5,4	-9,3	-13,8	-3,7	-9,0	-14,1	-0,3	-2,4	-3,7	-5,5	-7,2	-9,0	-10,8	-12,6	-14,1	...
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-2,9	-5,0	-9,0	-1,8	-5,3	-9,3	0,3	-1,2	-1,8	-2,8	-3,9	-5,3	-6,5	-7,9	-9,3	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	31,4	31,0	31,1	31,7	30,8	29,3	30,1	30,0	29,3	26,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	3,9	8,1	6,3	4,3	6,6	5,8	3,7	5,1	4,3	3,2	4,0	6,6	3,9	4,1	5,8	...
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	13,6	14,8	18,4	15,5	15,7	19,6	15,7	15,4	15,4	14,6	14,7	17,7	19,6	20,3	18,8	...
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	7,98	7,99	8,01	8,02	8,05	8,09	8,03	8,02	8,02	8,03	8,05	8,07	8,08	8,09	8,10	8,12
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99
Обмінний курс, середній	євро	11,48	11,27	10,76	10,46	10,26	9,99	10,30	10,54	10,53	10,51	10,27	10,01	9,83	9,89	10,25	10,37

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	914,7	1095	1316,6
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,4	136,4	165,2
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,1	-14,8	4,1	5,2
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,6
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 09	II 09	III 09	IV 09	I 10	II 10	III 10	IV 10	I 11	II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12
ВВП	млрд. грн.	189,0	214,1	250,3	259,9	217,3	256,8	301,3	307,3	261,9	314,6	376,0	364,1	297,0	351,8
Реальний ВВП	% дпр	-19,6	-17,3	-15,7	-6,7	4,5	5,4	3,3	3,7	5,4	3,9	6,5	4,7	2,0	3,0
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	-14,5	-14,5	-14,3	-16,2	0,2	6,8	7,8	12,8	13,8	15,3	17,8	12,8	9,8	14,3
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	0,2	-1,6	-4,3	-3,7	3,8	-4,0	5,8	10,0	3,5	4,0	-10,5	-5,7	1,9	2,5
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-58,0	-55,9	-53,2	-33,7	-5,7	-3,2	9,5	10,5	2,1	5,2	11,0	16,9	7,6	16,5
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-22,2	-34,1	-30,9	6,9	0,4	13,2	2,0	0,9	17,0	2,9	-2,2	-5,6	-6,8	-6,8
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	-37,4	-52,3	-47,6	-11,1	-6,2	17,2	20,2	13,2	37,2	23,1	12,0	3,3	-4,3	10,8
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	-1,1	3,4	2,2	-11,6	5,4	0,5	-3,2	0,9	5,4	2,0	17,4	28,9	0,5	11,4
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	-33,7	-26,1	-25,6	6,5	10,9	10,1	7,6	7,6	13,3	8,9	10,2	2,2	0,2	-0,3
Будівництво (реальна)*	% дпр	-54,2	-42,7	-43,6	-32,8	-7,7	-5,8	9,6	3,9	6,4	19,4	7,3	9,8	-3,1	0,3
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	-15,6	-15,7	-22,0	-16,4	6,1	9,6	10,1	4,7	8,9	2,8	6,8	5,8	5,5	6,9
Транспорт (реальна)*	% дпр	-13,4	-9,2	-5,7	-0,4	1,3	1,8	3,0	0,1	7,2	7,5	3,4	9,4	3,8	3,8
Платіжний баланс															
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-0,6	-0,2	-0,1	-0,9	0,0	0,5	-1,0	-2,5	-1,6	-1,7	-2,6	-4,4	-1,8	-3,5
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-2,6	-0,6	-0,2	-2,7	-0,1	1,6	-2,6	-6,5	-4,8	-4,3	-5,5	-9,5	-4,9	-8,0
Баланс товарів	млн. дол. США	-882	-622	-1396	-1407	-1236	-697	-2870	-3585	-3084	-2267	-3928	-4526	-2910	-5308
Баланс послуг	млн. дол. США	116	432	1256	550	930	1115	1536	823	1007	1227	1686	967	1088	1413
Поточні трансферти	млн. дол. США	632	667	640	722	608	728	797	842	1039	878	988	803	672	785
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	883	1279	1210	1282	923	1196	1470	2170	882	2284	2100	1275	1660	1102
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	-350	-351	-2286	1428	-307	804	2532	1288	1163	1838	-938	-506	222	-340
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	25,4	27,3	28,2	26,5	25,1	29,5	34,7	34,6	36,4	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	8,09	7,76	7,99	8,06	8,00	7,91	7,90	7,96	7,95	7,98	7,99	8,01	8,03	8,05
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,70	7,66	7,82	7,99	7,99	7,91	7,90	7,93	7,94	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99
Бюджет															
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	35.9	30,6	25,5	36,0	30,9	30,4	23,3	32,3	32,2	29,7	29,0	30,6	33,2	31,3
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	5.3	5,3	4,4	4,7	4,9	4,8	4,4	4,8	4,9	4,8	4,1	4,7	5,0	4,8
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4.0	3,3	3,7	3,6	4,3	3,0	3,4	4,2	4,4	4,5	3,6	4,4	4,8	4,1
Податок на додану вартість	% від ВВП	12.1	8,3	6,4	11,0	9,8	9,8	8,5	9,9	7,5	12,7	9,5	9,6	10,6	10,2
Акцизні збори	% від ВВП	2.0	2,3	2,5	2,6	2,4	3,0	2,5	2,6	2,1	3,0	2,7	2,4	2,7	2,9
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	35.4	36,6	29,6	34,5	33,0	38,7	30,3	37,6	32,3	32,8	26,5	35,6	33,3	33,5
Поточні видатки	% від ВВП	34.5	34,9	27,0	31,4	32,4	37,4	26,6	32,8	31,0	30,4	23,5	30,1	31,4	31,1
Капітальні видатки	% від ВВП	0.9	1,7	2,6	3,1	0,6	1,4	3,7	4,8	1,2	2,3	2,9	5,5	1,9	2,4
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	0.0	-6,2	-4,5	1,1	-2,0	-8,0	-7,5	-5,6	-0,3	-3,3	-3,8	-5,5	-0,2	-2,6
Надходження від приватизації	% від ВВП	0.0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,4	3,1	0,0	0,1	1,4	0,3
Ринок праці															
Середня зарплата (реальна)	% дпр	-11,7	-8,6	-10,7	-5,7	3,3	8,7	12,3	11,4	11,1	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	-10,8	-6,9	-8,6	-7,6	3,7	11,8	11,0	14,7	7,8	1,9	7,3	7,7	13,9	15,0
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	9,5	9,1	8,6	8,8	9,0	8,5	8,1	8,1	8,7	8,2	7,8	7,9	8,4	7,8
Банківський сектор															
Грошовий агрегат М0	% дпр	33,9	22,8	11,5	1,5	5,4	9,9	17,4	16,5	15,7	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7
Грошовий агрегат М2	% дпр	12,0	5,3	-1,4	-5,4	6,9	13,2	21,6	23,1	25,5	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	-10,9	-16,1	-25,4	-8,5	7,1	20,1	38,6	41,4	43,3	26,0	16,7	12,3	14,4	9,6
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	31,8	33,0	39,2	4,7	22,8	21,5	17,7	16,9	19,7	21,0	15,7	13,4	12,4	11,6
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	27,6	27,8	25,2	16,9	13,6	8,3	6,0	11,2	16,0	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	70,8	48,7	32,4	-15,2	-13,7	-10,5	-13,2	-8,3	-2,1	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	50,8	37,3	29,9	-3,8	-3,9	-2,8	0,6	-0,5	5,0	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	69,9	68,2	67,3	68,1	68,5	68,9	67,5	66,3	67,2	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	26,2	19,1	17,5	19,8	17,3	15,0	13,0	15,0	13,1	13,5	14,1	18,4	15,5	15,7
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	9,6	9,6	10,0	10,1	10,9	11,1	10,3	10,1	10,2	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.